

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e

Gfv.VII.30.091/2016/4.

A tanács tagjai: Vezekényi Ursula a tanács elnöke
. Farkas Attila előadó bíró
. Osztovits András

A felperesek: I. rendű
II. rendű
III. rendű

A felperesek képviselője: dr. Léhmann György ügyvéd

Az alperes:

Az alperes képviselője: Dr. Fehér Ügyvédi Iroda

A per tárgya: szerződési feltétel érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperesek

A másodfokú bíróság neve és a felülvizsgálni kért jogerős határozat száma:
Fővárosi Ítéltábla, 5.Pf.20.823/2015/6/II. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és az eljárás száma:
Budapest Környéki Törvényszék, 7.G.40.347/2012/15. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a felperesek előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelmét elutasítja.

A jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezését hatályában fenntartja.

Kötelezi a felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 6.350 (hatezer-háromszázötven) Ft felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperesek 2011. december 23-án előterjesztett keresetükben annak megállapítását kérték, hogy az alperessel 2008. május 7-én létrejött kölcsönszerződésben az alperes számára egyoldalú szerződésmódosítási jogot biztosító II/3. pont tisztességtelen és ezáltal semmis. A szerződés egyéb rendelkezéseinek érvénytelenségét nem állították. Kérték ugyanakkor annak megállapítását is, hogy az alperes 2011. december 15-én kelt, a kölcsönszerződést felmondó nyilatkozata érvénytelen.

Az első- és a másodfokú határozat

- [2] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság azonban az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és megállapította, hogy a felmondás jogellenes. Ezt meghaladóan a pert megszüntette és ebben a keretben az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte.
- [3] A jogerős ítélet indokolásában - a felülvizsgálati kérelemmel érintett körben - a másodfokú bíróság egyebek mellett kifejtette, hogy a Fővárosi Ítéltábla 5.Pf.21.765/2014/4. számú ítéletével jogerősen elutasította a jelen per alperesének a Magyar Állammal szemben az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó szerződéses kikötés tisztességtelenségére vonatkozó törvényi védelem megdöntése iránt előterjesztett keresetét. Ezt az ítéletet a Kúria Gfv.VII.30.035/2015/5. számú ítéletével hatályában fenntartotta. Ezek az ítéletek speciális, közérdekű perben született, erga omnes hatályú ítéletnek minősülnek az Alkotmánybíróság 34/2014 (XI.14.) AB határozata [128. pont] és a 2/2015. (II.2.) AB határozata [43-52. pont] értelmében.
- [4] A másodfokú bíróság rámutatott, hogy a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1. törvény) 4.§ (1) bekezdése és a hivatkozott jogerős, erga omnes hatályú ítéletből megállapítható: az egyoldalú szerződésmódosítási joggal összefüggésben a peres felek közötti szerződési kikötések érvénytelensége tárgyában bírói döntés már nem hozható. A másodfokú bíróság ezért a szerződési feltétel érvénytelenségének megállapítása iránti kereseti kérelem tárgyában a pert a Pp. 251.§ (1) bekezdése alapján, a Pp. 157.§ a) pontjára, valamint a Pp. 130.§ (1) bekezdés d) pontjára figyelemmel megszüntette és az elsőfokú bíróság ítéletét ebben a körben hatályon kívül helyezte.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [5] A jogerős ítéletnek a pert az érvénytelenségi kereset tekintetében megszüntető és az elsőfokú ítéletet ebben a keretben hatályon kívül helyező rendelkezése ellen a felperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben kérték, hogy a Kúria a jogerős határozatot ebben a részében helyezze hatályon kívül, és helyette jogszabályoknak megfelelő új határozatot hozzon, kereseti

kérelmüknek adjon helyt. Állították, hogy a felülvizsgálni kért ítéleti rendelkezés a fogyasztói szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK tanácsi irányelv (a továbbiakban: fogyasztói irányelv) egyes cikkeivel, elsődlegesen a 6. és 7. cikkben írtakkal ellentétes, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 210. § (3) bekezdésének, 213. § (1) bekezdés d) pontjának rendelkezéseit sérti. Hivatkoztak arra, hogy alaptörvény-ellenes a DH1. törvény és a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2. törvény) számos rendelkezése. Álláspontjuk szerint kereseti kérelmének érdemi elbírálása körében a bíróságoknak a vonatkozó EU-jogi rendelkezéseket és joggyakorlatot is figyelembe kell venniük. E körben előadták, az EU-jog fogyasztóvédelmi szabályait akként kell értelmezni, hogy - bár keresetük nem vitásan kizárólag a kölcsönszerződés II/3. pontja tisztességtelenségének megállapítására irányult - a bíróságnak hivatalból, jogkövetkezmények levonása nélkül kellett volna vizsgálnia a kölcsönszerződés egyéb rendelkezéseinek tisztességtelenségét is. E körben hivatkoztak a Fővárosi Ítéltábla 5.Pf.21.699/2013/4. számú határozatában kifejtettekre. A felperesek állították, a devizahitel tárgyában hozott törvények nem alkalmazandóak, mert az uniós jog elsőbbséget élvez a nemzeti joggal szemben. A jogerős végzés amiatt jogszabálysértő, mert figyelmen kívül hagyja az uniós jog alkalmazásának kötelezettségét. E körben előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését is kérték.

- [6] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [7] A felperesek felülvizsgálati kérelmükben előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését indítványozták, ezért a Kúria először azt vizsgálta, hogy az Európai Unió működéséről szóló Szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 267. cikk (3) bekezdése alapján előterjesztési kötelezettsége fennáll-e. Az EUMSZ 267. cikk (2) bekezdése szerint ezen eljárás kezdeményezésére akkor kerülhet sor, ha az Európai Unió Bíróságától (a továbbiakban: EU Bíróság) a konkrét jogvita eldöntése szempontjából lényeges uniós jogszabály értelmezése szükséges. Erre való tekintettel nem kezdeményezhető ezen eljárás annak értelmezését kérve, hogy a DH1. törvény 16. §-a szerinti felfüggesztés összhangban van-e az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkével, mivel ez nem az ügy érdemi elbírálására kiható jogkérdés.
- [8] Nincs helye előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének, ha a felmerülő jogkérdés az ügy elbírálása szempontjából nem releváns, a hivatkozott uniós rendelkezést az EU Bíróság már értelmezte, vagy

az uniós jog helyes értelmezése annyira nyilvánvaló, hogy azzal kapcsolatban ésszerű kétség nem merül fel (283/81.sz. CILFIT-ügy, 21. pont). A Kúria ezen feltételek figyelembevételével vizsgálta az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének szükségességét, illetve kötelezettségét és úgy ítélte, hogy a felperesek által felvetett jogkérdések tekintetében – az adott kereseti kérelem mellett, az eljárás jelen szakaszában ismertté vált tények alapján – az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének feltételei nem állnak fenn, figyelemmel a később kifejtett indokokra is. A felperes erre irányuló kérelmét mindezek alapján a Pp. 155/A. § (2) bekezdése szerint elutasította.

- [9] A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt nem találta jogszabálysértőnek.
- [10] A felperesek felülvizsgálati kérelmükben állították, hogy a másodfokú bíróság ítélete jogszabálysértő, mert nem vizsgálta, hogy a per tárgyává tett szerződéses rendelkezések a Hpt. 210. § (3) bekezdésébe, a 213. § (1) bekezdés d) pontjába ütköznek. A Kúria utal arra, a felperesek keresetükben a perbeli szerződés II/3. pontja tisztességtelenségének megállapítását kérték és nem hivatkoztak a Hpt. 210. § (3) bekezdésének, illetve a 213. § (1) bekezdés d) pontjának megsértésére. Ebből, valamint a később kifejtettekben következően jogszabálysértés nélkül vizsgálódtak a perben eljáró bíróságok e körben kizárólag a tisztességtelenség tárgyában.
- [11] A felperesek felülvizsgálati kérelmükben lényegében azért tartották jogszabálysértőnek a jogerős ítéletet, mert – álláspontjuk szerint – a DH1. törvény és DH2. törvény alkalmazása a fogyasztói irányelv több rendelkezésébe, elsődlegesen a 6. és 7. cikkébe ütközik. A Kúriának ezen hivatkozásra tekintettel arról kellett döntenie, hogy a perben eljáró bíróságoknak a fogyasztói irányelv rendelkezéseit értelmezve egyrészt a kereset tárgyává tett szerződési rendelkezés, másrészt hivatalból a szerződés más rendelkezései tisztességtelenségét kellett-e vizsgálnia. A DH1. törvény 4. § (2) bekezdése a Kúria 2/2014. PJE határozatán alapul, amelynek indokolása az EU Bíróság C-26/13. sz. Kásler-ügyben hozott ítéletében kifejtett jogértelmezést vette át. A hivatkozott törvényi rendelkezés alapján az egyoldalú kamat-, költség-, díjemelést lehetővé tevő rendelkezések tisztességtelének, kivéve, ha a tisztességtelenség törvényi vélelmét a pénzügyi intézménynek egy speciális – az Alkotmánybíróság több ítéletében kvázi közérdekű pernek minősített – eljárás keretében sikerült megdöntenie. A törvény egyúttal kötelezte a pénzügyi intézményeket a tisztességtelenség felvett kamat, költség, díj visszafizetésére, vagyis az elszámolásra. Amennyiben a fogyasztó az elszámolás eredményét vitatta, lényegében három fórum – ezen belül két bírósági szint – állt a rendelkezésre jogai érvényesítésére.
- [12] A Kúria hangsúlyozza: a kamat, költség, díj jogszabályba ütköző, illetve tisztességtelen módosításával kapcsolatos szerződéses

rendelkezés soha nem az egész, hanem csak az adott feltétel érvénytelenségét eredményezi. A jelen per tárgyává tett szerződéses rendelkezés tisztességtelensége, így érvénytelensége már megállapítást nyert, így semmi indoka, értelme nincs ugyanezen szerződéses rendelkezés további érvénytelenségi okai vizsgálatának, tekintettel az azonos jogkövetkezményekre.

- [13] A felperesek sérelmezték, hogy a DH2. törvény 37. § (1) bekezdése nem teszi lehetővé kizárólag az érvénytelenség megállapítására irányuló kereset előterjesztését. A Kúria utal arra, a felperesek által keresetlevelükben megjelölt szerződéses rendelkezés tisztességtelensége folytán az alperesek a felperesekkel elszámolni kötelesek, ami a másodfokú eljárás adatai szerint meg is történt. Erre való tekintettel a konkrét jogvita eldöntése szempontjából nincs jelentősége annak a kérdésnek, hogy egyébként a DH2. törvény 37. § (1) bekezdése megfelel-e a fogyasztói irányelv rendelkezéseinek.
- [14] A Kúria megítélése szerint az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EU Bíróság) a fenti irányelvvel kapcsolatos - részben a felperesek által is hivatkozott - joggyakorlata alapján nem állapítható meg az a kötelezettség, hogy a tagállami bíróságoknak részleges érvénytelenség megállapítására irányuló perekben - erre irányuló kereseti kérelem hiányában - a fogyasztói szerződés egészét, minden egyes egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel esetleges tisztességtelenségét hivatalból kellene vizsgálniuk. Az EU Bíróság csak a kereseti kérelem alapjául szolgáló ÁSZF rendelkezések vonatkozásában állapított meg többlet eljárásjogi kötelezettséget a tagállami bíróságok számára (így többek között: C-488/11. sz., Asbeek Brusse ügyben hozott ítélet, 39. pont; C-470/12. sz., Pohotovost-ügyben hozott ítélet, 40. pont), de egyik ítéletében sem törte át a tagállami polgári eljárásjogok legfontosabb alapelvi szintű rendelkezését, a kérelemhez kötöttség elvét úgy, ahogy arra a felperesek hivatkoztak.
- [15] A Kúria hangsúlyozza, a Fővárosi Ítéltábla felperesek által hivatkozott határozata más kereseti kérelem és eltérő tényállás mellett született, az abban kifejtett jogi álláspont ezért ezen okból sem lehet a jelen felülvizsgálati kérelem elbírálása során irányadó.
- [16] A Kúria rögzíti, a felperesek először felülvizsgálati kérelmükben állították, hogy a perbeli kölcsönszerződésnek - a keresetben megjelölt tisztességtelen rendelkezésén túlmenően - további szerződéses rendelkezései is tisztességtelenek. A Kúria e körben hangsúlyozza, a felülvizsgálati eljárás rendkívüli perorvoslat, amelynek tárgya - az egységes és régóta kialakult joggyakorlat értelmében - nem lehet olyan jogkérdés, amely a megelőző eljárásban nem merült fel, amelyre a felek nem hivatkoztak (BH2002. 447., BH2002. 283.).
- [17] A felperesek alkotmányossági hivatkozásával összefüggésben a Kúria utal arra, hogy az Alkotmánybíróság a határozataiban nem találta alaptörvény-ellenesnek a DH1. törvényt és a DH2. törvényt sem. A

felperesek felülvizsgálati kérelmének elbírálása körében nincs jelentősége annak, hogy ezen AB határozatokban kifejtettekkel a felperesek nem értenek egyet.

- [18] A Kúria mindezekre figyelemmel az ítélet tábla ítéletét a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [19] A felülvizsgálati eljárásban pervesztes felperesek a Pp. 270. § (1) bekezdése szerint irányadó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelesek - figyelemmel a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdéseire - az alperes felülvizsgálati eljárási költségének viselésére. A felülvizsgálati eljárás a DH2. törvény 40. § (3) bekezdésének megfelelő alkalmazásával illetékmentes.
- [20] A Kúria a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2016. szeptember 29.

Dr. Vezekényi Ursula s.k. a tanács elnöke, Dr. Farkas Attila s.k.
előadó bíró, Dr. Osztovits András s.k. bíró

A kiadmány hitelül: